Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП ӨЛӨӨННӨӨҺҮ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 11 сыла
№ 4 (1081)
Тохсунньу
13
күнэ
СУБУОТА
1968 сыл
Сыананата 1 харчы

ОРОЙУОННААҺЫ XXII УОПСАЙ ПАРТИЙНАЙ МУННЬАХ

ССКП РАЙКОМУН ИККИ СЫЛЛААХ ҮЛЭТИН ТУҺУНАН

ССКП райкомун бастакы секретара таб. Григорьев Х.А. дакылаатыттан.

Отчуоттуур кэм партия уонна советскай норуот, прогрессивнай киһи аймах бүттүүнүн олоҕор биллэр-көстөр кэрэ-бэлиэ сабыдыалы оҥорбут историческай кэрдиис кэми хабарынан улахан уратылаах. 1966 сыл кулун тутар ыйга буолан ааспыт ССКП XXIII съезһэ биһиги партиябыт, аан дойду коммунистическай уонна рабочай хамсааһынын сайдыытыгар историческай кэрэ-бэлиэ кэрдиис кэмнэн буолла. Ааспыт 1967 сылга советскай норуот аан дойду прогрессивнай общественноһын кытта Улуу Октябрьскай социалистическай революция 50 сылын туолар хайҕаллаах юбилейын үөрүүлээхтик бэлиэтээн аһарда уонна үйэ иккис аҥарыгар коммунистическай обществоны салгыы тутар иһин айымньылаахтык үлэлиир.

Партия райкома ССКП XXIII съезһин быһаарыыларынан уонна ССКП КК буолан ааспыт Пленумнарын ууруахтарынан салайтаран, ССКП Саха уобаластаабы комитетын көмөтүнэн отчуоттуур икки сылга ороҕуон экономикатын уонна культуратын сайдыытыгар, партийнай үлэ стилин уонна ньыматын салгыы тупсарыыга, маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр үлэлэригэр салалтаны уонна көмөну оҥорууга әлбэх үлэни ыытта.

Биһиги ороҕуоннай партийнай тэрилтэбит 12 маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэригэр 161 коммунист учуокка турар, ол иһигэр 8 ССКП чилиэнигэр кандидат. Киниэрэ тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар быһаччы кыттан үлэлиир 72, ол иһиттэн совхозка 62, колхозка 10 коммунист.

Отчуоттуур кэмнэ ССКП райкомун 8 пленумнара, партийнай актив мунньахтара 2 төгүл, бюро мунньахтара барыта 50 төгүл буолла. Итиэргэ ороҕуоннай партийнай тэрилтэ иннигэр турар бөдөҥ хаһаайыстыбаннай уонна политическай суолталаах боппуруостар көрүлүннүлэр, кэккэ суолталаах дьаһаллар ылыллан олохчо киирдилэр. Ол да буоллар ССКП райкомун бюроларыгар доруобуйа харыстабылын, культурнай-сырдатар тэрилтэлэр, народнай дружина, табаарыстыы суут, дьахтар комитеттарын үлэлэрэ ситэтэ суох көрүлүллэр.

Ороҕуоннай партийнай тэрилтэ ССКП чилиэнигэр 8 киһини үүннэрдэ, ССКП чилиэнигэр кандидатынан 16 киһини ылла. ССКП райкома, маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр үүнүү боппуруоһунан билигин да ситэтэ суох дьарыктаналлар, ордук чуолаан дьахталлартан, совхоз, колхоз бастыҥ үлэһиттэриттэн, ЫБСЛКС чилиэннэриттэн партияҕа үүнүү аҕыйах.

Дакылаатчыт итинтэн салгыы маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр үлэлэригэр, отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтар түмүктэригэр тохтоото. Ордук „Ээйик“ колхозтаабы маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ (секретарь Семенов П.Н.) ис-партийнай үлэни сөптөөх таһымнаах туруорда, отчуоттуур кэмигэр 13 партийнай мунньахтары ыытта, колхоз бырабылыанньатын уонна нэһилиэк Сэбиэтин үлэтин салайыыга сөптөөх партийнай хайысханы тутуһар, коммунистарын 50 бырыһыанна колхоз производствотыгар быһаччы кыттан үлэлиир.

Ол әрээри партийнай тэрилтэлэр үлэлэригэр, чуолаан коммунальнай-бытовой тэрилтэлэр иһиннээҕи маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ (секретарь Гуляев М.Ф.) партийнай үлэни тэрийиитэ сыппах, бу тэрилтэ сыл устата баара әрэ 3 партийнай мунньаҕы оҥордо, ол түмүгэр тутуу учаастагын, бытовой комбинат, электростанция, райтоп уонна коммунальнай тэрилтэ коллективтарыгар ханнык да сабыдыалы оҥорбото.

Дакылаатчытис-партийнай партийнай тэрийэр, итэр үлэни тупсарыыга соруктары туруорда.

Ороҕуон норуотун хаһаайыстыбатыгар тыа хаһаайыстыбатын үлэтин сайыннарыы, культуратын үрдэтии соруктара туруорулубуттара. Бу соругу толорууга „Ээйик“ колхозка (партийнай тэрилтэ секретара Семенов П.Н., председатель Протопопов М.К.) үгүс сыралаах үлэ ыытылынна. Колхоз тэрилтэ-хаһаайыстыба өттүнэн биллэрдик бөҕөргөөтө. Колхозтаахтары олорор дьиэнэн хаатчыйыы, техникэнан сэбиэлэнии боппуруостара сүүрүннэн быһаарылыннылар, харчынан дохуота үүнэр. Колхоз эти государствоҕа туттарыы әбәһәәтэлистибэтин ааспыт сылга 114, түүлээх соҕотуопкатыгар 101,8 бырыһыаннарынан толордо.

„Өлөөн“ совхозка, ордук 1967 сыллаҕы государственнай былааннары толорууга биллэр-көстөр итэҕэстэр таһаарылыннылар. Уудьа учаастагын табаһыттара (коммунист бригадьыырдар тт. Николаев В.С., Степанов С.Е., Николаев А.В.) айылҕа күүчүмэҕэйдэрин баһыйанулахан таба иитиитин 97, тугут деловойун 85 бырыһыаҥна тиэрдибиттэрин үрдүнэн Харыйалаах отделениетын ыстаадаларыгар улахан табаны иитии 80,3, тугут деловойа 39,7 бырыһыаҥна, оттон ити сыыппаралар Пэпигай учаастагын ыстаадаларыгар 84,2 уонна 36,6 бырыһыаннарга әрэ тэҥнэстилэр. Ааспыт сылга 8409 таба туһата суох ороскуота таһаарыллан 5896 центнер эт ситэ ылылыбата, 471 тыһыынча солкуобайдаах ночоот таҕыста, эти государствоҕа туттарыы былаана 33,6 бырыһыан туолла. Совхоз түүлээҕи государствоҕа туттарыы былаанын (клеткэҕэ иитиллэр саҥылларган кириилиин холбуу) баара әрэ 72,3 бырыһыаҥна тиэрдэ. Совхозка аҕаан-суоттаан салайыы экономическай принциптэрэ олохха киирбэтилэр, табаһыттар, буйдуттар олохторун ыстуруобуйатын тупсарыыга, бэлиэтэммит дьаһаллар олохха киллэриллибэтилэр. Итиэнньэ да атын кэккэ итэҕэстэр үлэһиттэр үлэҕэ тустаах эпиэтинэстэрин үрдэтиигэ, үлэ дьиссиплиинэтин бөҕөргөтүүгэ директор Посельскай Л.И., партийнай тэрилтэ секретара Николаев Н.И. уонна рабочком председателэ Христофоров А.А. ирдэбили мөлтөппүттэриттэн уонна үлэни ситэ тэрийбэтэхтэриттэн буолла.

Нэһиилэннэ олоҕун материальнай уонна культурнай таһымын салгыы үрдэтиигэ кэккэ үлэлэр ыытылыннылар. Ол курдук, әргиэн тэрилтэлэрин материальнай-техническай базаларын бөҕөргөтүүгэ Ээйиккэ, Харыйалаахха пекарнялар, Ээйиккэ сельскэй маҕаһыын тутуллан туһаҕа

(Бүтүүтүн 2 с стр. көр).

Ороҕуоннаабы XXII уопсай партийнай мунньах

Информационнай иһитиннэрии

Бу дьыл тохсунньу 11 күнүгэр культура ороҕуоннаабы дьиэтигэр XXII ороҕуоннаабы уопсай партийнай мунньах буолла.

Ороҕуоннаабы уопсай партийнай мунньах маннык боппуруостары дьүүллэстэ:

1. ССКП райкомун 1966 сыл тохсунньу ыйын 10 күнүттэн 1968 сыл тохсунньу 10 күнүгэр диэри үлэтин туһунан отчуоттуур дакылаат. (Дакылаатчыт ССКП райкомун бастакы секретара таб. Григорьев Х.А.)

2. Ревизионнай комиссия икки сыллаах үлэтин туһунан отчуоттуур дакылаат. (Дакылаатчыт ревизионнай комиссия председателэ т. Скрябин В. И.)

3. ССКП райкомун саҥа составын быыбара.

4. Ревизиялыыр комиссия быыбара.

5. Уобаластаабы XXVII партийнай конференцияҕа делегаттары быыбардаабыт.

Дакылааттар сүнньүлэриннэн кэпсэтиигэ 19 киһи тыл эппит. Тыл эппит табаарыстар үлэҕэ баар итэҕэстэри ааллыылар уонна ороҕуоннаабы партийнай тэрилтэ иккиги соруктарын ыйдылар.

Уопсай партийнай мунньах ССКП райкомун үлэтин ортотун сыаналаата, саҥа составы, уобаластаабы XXVII партийнай конференцияҕа делегаттары быыбардаата уонна саҥа составпка салалта суолар уураабы ылынна.

Уопсай мунньах туһунан отчуот кэлэр нүөмэргэ бэчээттэниэ.

ИИТЭР - ҮӨРЭТЭР ҮЛЭНИ ТУПСАРЫАХХА

Ороҕуон оскуолаларыгар үөрэх дьылын бастакы аҥара бүттэ. Түмүк көрдөрөрүнэн ороҕуоҥҥа иитэр-үөрэтэр үлэ туруга мөлтөх. Оҥу оскуолалар үөрэҕи биллиэрин быыһыаннарыттан көрөбүт:

Өлөөн оскуолата - 74,6
Дьааҥыда оскуолата-72,6
Харыйалаах оскуолата-75,6
Сухана оскуолата-80

Ээйик оскуолата-90 бырыһыаҥна тэҥнэһэн, ороҕуон үрдүнэн үөрэҕи билин 75,3 бырыһыан әрэ буолла. Ол туохтан таҕыста?

Маҥнайгытынан, сорох учууталлар биэрэр уруоктарын үчүгэйдик, үөрэнээччиләри интэриэһиргэтэр, оҕолор болҕомтолорун тардар гына ыыппатлар, уруок таһыгар үлэни ситэ туруорбуттар, үөрэҕэр ситиспэт оҕолору кытта әбии үлэлэспэттэр.

Иккиһиэн, тэрэппүттэр учууталлары кытта өссө да сибээстэрэ мөлтөх, оҕолорун үөрэҕин, дьиссиплиинэтин туһунан кыһамматтар, ол учууталлар, иитээччилэр әрэ әбәәһинэстэрин курдук саныыллар.

Үсүһүнэн, комсомольскай, пионерскай тэрилтэлэр куҕаннык үлэлиллэр уонна иитэр үлэни оскуолаларга мөлтөхтүк тэрийэллэр, онуоха комсомол райкомун өттүттэн сөптөөх болҕомто өссө да туһаайан ууруллар илик.

Оҕолор эт-хаан өттүнэн чэгиэн-чэбдик буола улаатыыларыгар, иллэҥ кэмнэрин спортка, атын туһалаах дьарыктаналларын ситиспэтибит.

Соторутаабыта буолан ааспыт учууталлар тохсунньуоҕаабы мунньахтарыгар итти боппуруостар тустарынан үгүс кэпсэтии буолла уонна оскуолаларга үөрэхитин үлэтин салгыы тупсарыыга анаммыт уураах ылылынна.

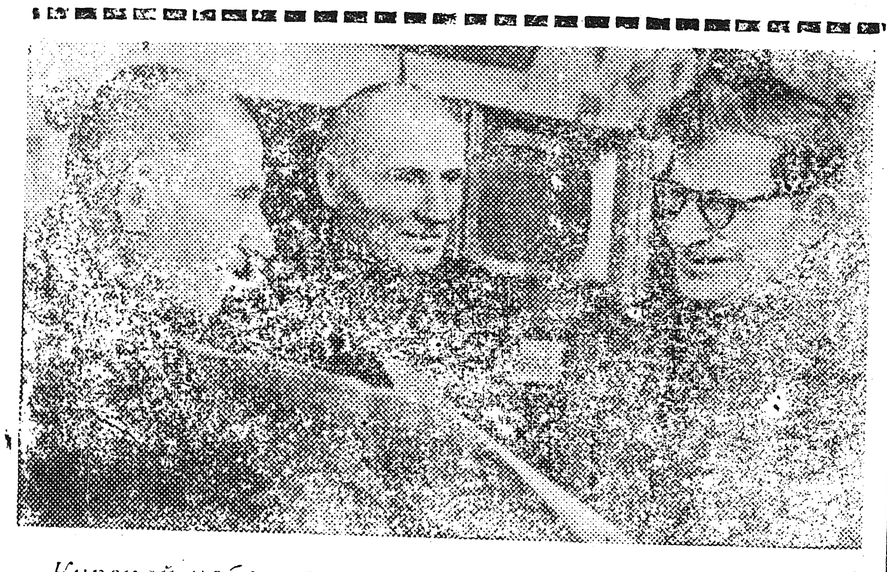

Курскай уобалас колхозтаах пенсионерларыгар быйыл 1968 сылга 24 мөлүйүөнтэн таҕыста солкуобайын төлөнүөҕэ. Солнцевскай ороҕуон „Россия“ артыаллыгар, киин тэрилтиҥиттэн үлэлэбит бырааттар Белкиннэр персональнай колхоһунай пенсияны ылыахтара.

НИМОККА: (хаҥастан уҥа) Василий Захаров, Илья Захарович уонна Николай Захарович Белкиннэр.

ССКП РАЙКОМУН ИККИ СЫЛЛААХ ҮЛЭТИН ТУҺУНАН

ССКП райкомун бастакы секретара таб. Григорьев Х.А. дакылаатыттан

(Бүтүүтэ. Иннин 1-гы стр. көр)

кинрдиләр, Дьәлиндәҕә смешаннай маҕаһыын дьиәтә туһсаран оҥоһулунна, оройуон кинигәр 50 миәстәләәх остолобуой тутуута саҕаланна, табаар әргийиитин былаана 100,1 бырыһыан туолла. Ол әрәәри әргиән үлэтигәр баар итәҕәстәр биллиин да ситә туоратылла иликтәр, нәһилиәнньә наадыйыыта ситә хааччыллыбат. Кооперативнай үпкә сөбө суох дьон үләләәбиттәрин түмүгәр 1966 сылга 12 түбәлтә 39,8 тыһыынча, 1967 сылга 7 түбәлтә 11,0 тыһыынча солкуобайдаах үбү сиәһиннәр таһаарылыннылар. Әргиән культурата намыһах. Сорох прилавок үләһигтәрә үлә дьиссипилиинәтин кәһәлләр. Итиләри туоратыыга райпо председателә таб. Томскай олус көнтөрүктүк сыһыаннаһар.

Отчуоттуур кәмнә 115 киһиләәх 41 хаһаайыстыба дьиәләннә. Ол әрәәри олорор дьиәләри тутуу тәтимә бытаан. Билигин да 110 хаһаайыстыба дьиәтә суох. Олорор дьиәләри тутуу совхоз Дьәлиндәтәәҕи, Харыйылаахтааҕы отделениелэрыгар олус быгааннык бар. Якутсельстройтрест (управляющай таб. Тән), Хотугулуу-илиҥҥи Муора управлениета (начальник таб. Хейдер) оройуон наадыйыытыгар олус көһүүннүк сыһыаннастылар, тутуу миҥа кыайан аҕалыллыбат. 1967 сылга Дьәлиндәҕә анаан иһәр 20 хомуллар дьиә Үрүҥ Хайаҕа хаалла.

Райсовет исполкома культурнай-бытовой тутууну ыытыыны мөлтөхтүк салайар. Коммунальнай тәрилтәләр уонна туһсаран оҥоруу комбината, тутуу учаастага капитальнай тутууну ыытыыга әлбәх итәҕәһи таһаардылар. Ааспыт сыллааҕы тутуу былааннарын тохтулар, биир да олорор квартираны толору оҥорон туһаҕа киллэрбәтиләр. Бу итәҕәстәр туоратыллыах тустаахтар.

Сибәәс уонна аэропорт үләләрин бәрәәдәктәәһиҥнә кәккә дьаһаллар ылылыннылар, материальнай базалара балайда бөҕөргөтүлүннүләр. Ол үрдүнән бу тәрилтәләр үләләригәр билигин да боччумнаах итәҕәстәр бааллар. Табаһыттарга, булчуттарга бәчәәти, почтаны кәмигәр тиәрдиллибәт, оройуон иһигәр почтовой-пассажирскай рейстәр графиктара тутуһуллубат. Самолет бириәмәтигәр сылдьыбатыттан әлбәх мероприятиелар тохтоллор. Инникитин бу тәрилтәләр үләләрин тосту туһсарар соруктар тураллар.

Итинтән салгыы дакылаатчыг оҕо, әмп тәрилтәләрин үләләрин ырытта, баар итәҕәстәри туоратарга соруктары туруорда.

ССКП XXIII съеһә үләһиттәри коммунистическай өйгө-санааҕа иитиигә туруорбут соруктарын олоххо киллэриинэн уонна Октябрьскай революция юбилейыгар бәләмнәниинэн сибәәстәән, идеологическай үлә далааһына кәҥәәтә, саҥа ньымаларынан, көрүҥнәринэн байытылынна. Ол әрәәри, диир таб. Григорьев, коммунистар үөрәҕириилэрин тәрийиигә өссө да итәҕәстәр бааллар. Сорох оскуолаларга занятиелар намыһах идейнәй, теоретическай таһымнаахтык ыытыллаллар, истәәччилэр үөрәҕи көтүтүүлэрэ таһаарыллар. Тус бәйәнэн үләләәччиләргә көмө, киниләр үләләрин хонтуруоллааһын ситәтә суох.

Ааспыт сылга ССКП райкомун лектордарынан уонна „Знание“ общество чилиәннәринэн 456 лекциялар, дакылааттар оҥоһулуннулар. Отчуоттуур кәмнә 6 өҥүл теоретическай уонна экономическай конференциялар ыытылыннылар. Лекционнай үлә сүрүн соругунан 5 сыллаах былааны болдьоҕун иннинэ толоруу уонна В.И. Ленин төрөөбүтә 100 сыла туолуутунан сибәәстәәх боппуруостарга лекциялары былааннаахтык тәрийэн ыытыы буолар. Онтон дакылаатчыт политическай-маассабай үләҕә сиһилии тохтоото, онно баар итәҕәстәри туоратар дьаһаллары бәлиәтәәтә. Чуолаан политин форматордар үләләрин салайыыны туһсарар, киниләргә ыйга биириэн итәҕәһә суох семинардары ыытар наадалааҕын ыйда. Культурнай-сырдатартәрилтәләр үләләрә кәнники бириәмәҕә билләрдик сәргәхсийбитин бәлиәтәән баран, бу тәрилтәләр үләләригәр өссө да итәҕәстәр баллар диәтә. Кыһыл чуумнар үләләрә быстар мөлтөх. Библиотекалар кинигәләрин фондата дьаданы.

Октябрьскай революция 50 сыла туолуутунан сибәәстәән көрдөрөн агитация билләрдик туһсарылынна, итини чиҥәтән оройуон сайдыытын 5 сыллаах былааның болдьоҕун иннинэ толорууга, үлә социалистическай дьиссипилиинәтин бөҕөргөтүүгә, Улуу сирдьит В.И. Ленин олоҕун уонна үлэтин кнәҥник көрдөрүүгә туһаайан салгыы туһсарыллыахтаах.

Социалистическай куотараһыыны уонна коммунистическай үлә иһин охсуһууну тәрийии боппуруостарыгар тохтууругар дакылаатчыт оройуоннга 5 таба иитәр ыстаадалар, 118 үләһиттәр коммунистическай үлә коллективын уонна ударнигын аатын ылар иһин охсуһалларын, бу үлә ордук „Әәйик“ колхозка тәрәәһиннәәхтик ыытталларын ыйда. Итини сәргә „Өлөөн“ совхоз, коммунальнай тәрилтәләр уонна туһсаран оҥоруу комбината, тутуу учаастага рабочайдар ортолоругар коммунистическай үлә аатын ылар иһин охсуһууну быстар куһаҕанныктәрийәлләрин тоһоҕолоон әттә.

ССКП КК, ССРС Министрдәрин Совета „Орто оскуолалар үләләрин салгыы туһсарар дьаһаллар тустарынан“ улахан суолталаах уураахтары олоххо киллэриигә кәккә үләләр ыытылыннылар. Ол үрдүнән иитәр-үөрәтәр үләҕә бөдөҥ тулуйуллубат итәҕәстәр таһаарылыннылар. Оскуолаларга үөрәҕи билии наһаа намыһах. Быйылгы үөрәх дьылын бастакы аҥарын түмүгүнэн оройуон үрдүнэн үөрэх билиитэ 75,3 бырыһыан әрә буолла. Үөрәҕи билии хаачыстыбата мөлтөх. Үөрәнәәччиләр өттүләриттән үөрәҕи көтүтүү, дьиссипилиинәни кәһии таһаарыллар. Ити итәҕәстәр туохтан тахсыбыттарын, киниләри туоратар суоллары дакылаатчыт тохтоото.

ССКП КК кәннәки уураахтарынан салайтаран, Советтар тәрийәр-маассабай үләләрә билләрдик сәргәхсийдә. Хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутууга, нәһилиәнньәни олох-дьаһах, коммунальнай өттүнэн наадыйыытын хааччыйыыга балайда үлэни ыыттылар. Ол әрәәри Советтар ылыммыт быһаарыыларын олоххо киллэриигә утумнаах тәрийэр үләни, хонтуруолу олохтооботтор. Сессияларга хаһаайыстыбаннай, культурнай тутуу боппуруостара былааннаахтык дьүүлләммәттәр. Ити итәҕәстәр туоратыллыах тустаахтар.

Отчуоттуур кәмнә ЫБСЛКС райкомун үлэтигәр партийнай салалтаны күүһүрдәр кәккә үчүгәй дьаһаллар ылыллыбыттара.

ССКП райкомун бюротугар комсомол райкомун отчета 4 төгүл истиллибитә. Ол үрдүнэн ЫБСЛКС райкомун үлэтигэр өссө да бөдөҥ итәҕәстәр бааллар. Ол туһунан XIX комсомольскай конференцияҕа киэҥ кәпсәтии буолбута уонна комсомол райкомун саҥа састааба быыбардаммыта. ЫБСЛКС райкомун секретардара тт. Иванов Е.В., Боекова П.П. конференцияҕа комсомоллар киллэрбит критическай этиилэрин уонна конференция уурааҕын олоххо киллэриигэ уталыытыллыбат дьаһаллары ылаллара әрәйиллэр.

Дакылаатын бүтүүтүгэр таб. Григорьев оройуоннай партийнай тәрилтә инники соруктарыгар киэҥник тохтоото уонна мунньах кыттыылаахтарын үлэ итәҕәстәрин, олору туоратар суоллар тустарынан аһаҕастык, принципиальнайдык кәпсәтиини тәнитәлләригәр ыҥырда.

Бастаммыы, үчүгэйдик -сир дойдуо

КЫРЫНААҺЫ БУЛТААҺЫН СОРОХ НЬЫМАЛАРЫТТАН

Совхоз Победатааҕы учаастагын кадровай булчута ВАСИЛЬЕВ Павел Николаевич билигин пенсионер. Ол да буоллар эдэр сааһыттан таптыыр идэтин, күндү түүлэәҕи сойуолаһарын билигин да быраҕа илик. Ол иһин хас сылын аайы кыһыныгар бултуур, сайыныгар балыктыыр. Мантан аллара кырдьаҕас булчут кырынааһы бултуурун туһунан кини сорох опыттарын бэчээттиибит.

КЫЛБАА маҥан, сылбырҕа кырынаас биһиги оройуоммут территориятыгар бастайаннай үөскүүр түүлэәхтәртэн биирдэстэрэ. Ол гынан баран, кырынаас сорох дьылларга төрүөҕэ әлбәэн дәлэйәр, сорох дьылларга олус аҕыйах буолар, ити кыыл кәмиттэн-кәмигәр сир уларыйан айанныыруттан тутулуктаах. Быйылгы дьыл хайа да сыллардааҕар ордук хойуу кырынаастаах.

Кырынаас бултанарыгар үгүстүк дьәппиәктәнәр. Ол иһин дьәппиәгин аччатар туһугар бәйәм санааларбын этәбин:

Маҥнайгытынан, кырынааһы бултуурга капкааннартан 0-№-дәәх капкааны үгүстүк туттабын. Кырынаас табан аанар сирдәрин учуоттаан хаар бугулу оҥоробун, бугул аҥар өттүнэн капкааммын туора иитәргә холоон хороону хаһабын. Капкааны иитэн баран әлбәрәәктәәх иитин аллара диэки ууран бугуллааҕы хороон айаҕар утары ууранабын, оттон капкаан босхо иитин хороон айаҕын үөһээ өттүгэр диэри туруору тардабын. Итинник тартахха бираҕыллыбыт мәҥиәни кырынаас капкаан нөҥүө өттүнэн киирэн сиәбәт. Итинник иитиллибит капкааҥҥа кырынаас моойуттан әбәтәр ортотуттан ылларар, онон дьипиәгә суох өлөр. 0 №-дәәх капкааны устатынан иитәххә кырынаас үксүн атаҕыттан ылларан кәрбәнэн кәбиһәр, онон дьәппиәгирәр.

Иккиһинэн, 3 №-дәәх капкааны кырынааска анаан иитәхпинэ хаар бугул айаҕар устатынан ууран иилэрин нәләччи бираҕан иитәбин. Капкааны иитәрбәр әлбәрәәгин кыра да таарыйыыны әндәппәккә әстәрин курдук холоон иҥиннәрәбин. Итинник иитәххә капкаан әстәр кәмигәр кини буута кырынааһы капкаан ортотун диэки тәбәр, онон капкааҥҥа ортотуттан ылларан өлөр. 3 №-дәәх капкааны туоратынан иитәххә кырынаас үксүн сыыстаран кутуругуттан, атаҕыттан ылларар, онон кәрбәнэн барар, әбәтәр улахан дьәппиәктәәх өлөр.

Үсүһүнэн, кырынааһы быһа түһәртәриинэн (күлүөмә) бултуур ордук табыгастаах. Быһа түһәртәриигә өлбүт кырынаас олох дьәпиәгә суох буолар, итини таһынан капкааҥҥа киирбәт буолбут (кәһәйбит) кырынаастар быһа түһәриигә толлубакка кинрэн өлөллөр. Быһа түһәртәрии мәҥиәләәх үчәһәтин уонна тирәәбил маһы дьиәҕә бәләмниир ордук табыгастаах буолар. Онно мәҥиәләәх үчәһәни түөрт илиттэн уһуна суох гынабын (6-7 сантиметр), оттон тирәәбил мас әмиэ итинтэн уһуна суох буолуохтаах. Сис маһыгар 2-2,5 метр кэриҥэ усталаах маһы быһыллар, олус суон маһынан оҥордоххо баттааһына ыарахан буолан, кырынаас кыайан әһиэ суоҕун сөп. Хаар бугулу оҥорон баран аҥар өттүгэр мәҥиэ уурар хороон хаһыллар, хороон айаҕын икки өттүгэр үчүгэйдик сулуйуллубут мас тартан сис мас туттарылара туруоруллаллар, олор икки ардылара әмиэ түөрт илиттэн киэҥэ суох буолуохтаах, аллараа иккиэн харыс усталаах тирәәбилүктәнәр биилэәх сыттыбаһа ууруллар. Быһа түһәртәриини иитәргә сис маһын өрө көтөҕөн баран мәҥиәләәх үчәһәни күлүөмә аанын аҥар кытыытынан соҕус сыттык мас үрдүгэр мәҥиәләәх төбөтө хаар бугул хороонун иһигәр буоларын курдук холоон уурруллар уонна киниэхэ тирәәбил маһы үктәннәриллэр, ол кәнниттэн сис маһынан баттата уурруллар. Онтон итинник тирәәбил маһы мәҥиәләәх үчәһә кыратык дьаһамсаттаҕына суулар (хаһаллар) гына учуоттаан быһа түһәртәриини оҥордоххо кырынаас сыыстарыыта суох өлөр.

Кырынааска иитиллибит капкааны да, быһа түһәртәриини да мәҥиәтин сиәрдэ кукаакы үгүстүк өлөр. Булт капкааҥҥа түбәһиитин мәһәйдәәччи. Итинтэн харыстыыр наадаҕа капкааны уонна быһа түһәртәриини иитиллибит өттүлэрин мас лабаалаах мутугунан, әбәтәр салаалаах таҕлаҕынан көтөр киирбәтин курдук хаххалатабыт. Итинник саҕыыны оҥорор капкааны хаар саба түһүүтүттэн әмиэ өр кәмнэ хаарыстыыр.

Кырынаас өлгөм дьылларгар кинини үгүстүк бу тааһын былааны толоруулар биллэр миәстэни ылар саарбаҕа суох.

П.Н. ВАСИЛЬЕВ,
совхоз Победатааҕы учаастагын кырдьаҕас, кадровай булчута.

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

РЕДАКЦИЯ АДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Өлөөн оройуонунааҕы типография Тахсар ахсаана 444 Сакааһын №-рэ 4